

Đại Kinh Nguyên Thủy

Bài 04: Kinh Phân Biệt Tiểu Nghiệp

(Kinh 135 Trong Kinh Tương Ưng Bộ)

Giảng giải: Thầy Thích Thiện Trang

Giảng ngày 15/07/2026

Phát trực tiếp trên Kênh YouTube Thích Thiện Trang.

<https://www.youtube.com/watch?v=95PWlj84bO4/>

và mạng xã hội Facebook: Fanpage Thích Thiện Trang.

<https://www.facebook.com/suthaythichthientrang>

Kính chào toàn thể quý vị! Hôm nay là thứ Tư, chúng ta đang học chuyên đề về Đại Kinh Nguyên Thủy. Hôm nay bài thứ tư, chúng ta học về Kinh Tiểu Nghiệp Phân Biệt. Bài kinh này gọi là Kinh 135 trong Kinh Trung Bộ, Kinh Tiểu Nghiệp Phân Biệt. Còn có Kinh Đại Kinh nữa, chúng ta sẽ học hai bài này để chúng ta phân biệt cho rõ. Chúng ta vào bài hôm nay.

Tiểu Kinh Nghiệp Phân Biệt (*Cūḷakammavibhaṅgasutta*)

(Kinh 135 trong Kinh Trung Bộ)

Nội dung kinh này cũng không có khó, các đồng tu nói bài trước khó quá. Hôm nay chúng ta giảm tốc độ xuống, học dễ lại rồi từ từ tăng lên.

[Đoạn 1 – Mở đầu]

Như vậy tôi nghe. Một thời, Thế Tôn ở Sāvattthī (Xá-vệ) Jetavana (Kỳ-đà-lâm), tại Tịnh xá ông Anāthapiṇḍika (Cấp Cô Độc).

Rồi thanh niên Subha Todeyyaputta (chúng ta đọc theo kiểu bình thường, không đọc theo âm Pali) đi đến Thế Tôn; sau khi đến, nói lên với Thế Tôn những lời chào đón hỏi thăm; sau khi nói lên những lời chào hỏi thăm thân hữu, liền ngồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, thanh niên Subha Todeyyaputta bạch Thế Tôn:

Đầu tiên, mở màn bài kinh, duyên khởi là có một thanh niên tới muốn hỏi một số vấn đề với Đức Phật. Chàng ta đã nêu lên câu hỏi như sau:

[Đoạn 2 – Câu hỏi về nghiệp của vị thanh niên]

- Thưa Tôn giả Gotama, do nhân gì, do duyên gì giữa loài Người với nhau, khi họ là loài Người, lại thấy có người liệt, có người ưu? (Tức là vị thanh niên thắc mắc do nhân gì, do duyên gì giữa loài Người với nhau mà lại có người liệt (tức là hạ liệt), có người ưu (là thù thắng). Chúng ta thấy có người nghèo hèn, giàu sang gì đó... đằng sau nói rõ hơn).

Thưa Tôn giả Gotama, chúng tôi thấy có người đoản thọ, có người trường thọ; (Tức là có người chết yểu, đoản thọ tức là mạng tuổi thọ ngắn. Có người trường thọ là tuổi thọ dài); chúng tôi thấy có người nhiều bệnh, có người ít bệnh; chúng tôi thấy có người xấu sắc, có người đẹp sắc;

chúng tôi thấy có người **quyền thế nhỏ**, có người **quyền thế lớn**; chúng tôi thấy có người **tài sản nhỏ**, có người **tài sản lớn**; chúng tôi thấy có người thuộc gia đình **hạ liệt**, có người thuộc gia đình **cao quý**; chúng tôi thấy có người **trí tuệ yếu kém**, có người **có đầy đủ trí tuệ**. Thưa Tôn giả Gotama, do nhân gì, do duyên gì, giữa loài Người với nhau, khi họ là loài Người, lại thấy có người liệt, có người ưu?

Ở đây thanh niên này hỏi mấy vấn đề. Vấn đề thứ nhất là gì? Tức là người với nhau mà tại sao khác biệt như vậy? Có người đoản thọ (tức là người thì sống không được bao lâu thì chết yểu), có người trường thọ (là có người thì sống lâu); có người thì nhiều bệnh, có người thì ít bệnh; có người thì nhan sắc xấu, có người nhan sắc đẹp; có người có quyền thế lớn, nhưng có người không có quyền thế lớn mà có quyền thế nhỏ, tức là chẳng có quyền gì; rồi có người thì tài sản nhỏ (tức là không có tài sản bao nhiêu), có người thì tài sản lớn (tức là nghèo hay giàu); và có người thì thuộc gia đình hạ liệt (ví dụ như vô gia cư hay gia đình nghèo khổ, không có quyền thế gì), còn có người thuộc gia đình cao quý; có người trí tuệ yếu kém (tức là không có trí tuệ, ngu si), còn có người đầy đủ trí tuệ.

Vị này mới hỏi thưa Tôn giả Gotama (tức là hỏi Đức Phật) là do nhân gì, do duyên gì mà giữa loài Người với nhau, lại có thấy người liệt, có người ưu? Điều này chúng ta dễ hiểu đúng không ạ? Chúng ta cũng thấy rõ trong này, học lâu rồi thì chắc cũng biết rồi, hôm nay chúng ta chỉ ôn lại thôi. Thật ra để mở rộng hiểu cho rõ về nhân quả, thì chúng ta học bài này.

Thật ra bài này nhiều người nói mình biết rồi, nhưng thực tế là có những(điều) cũng không biết.

Tóm tắt đoạn này:

[Người thanh niên hỏi nhân và duyên gì đến sự khác biệt của người về 7 phương diện: (1) chết yểu, sống lâu; (2) nhiều bệnh, ít bệnh; (3) đẹp, xấu; (4) quyền thế lớn, nhỏ; (5) giàu, nghèo; (6) gia đình cao quý, thấp kém; (7) ngu dốt, trí tuệ] (nói vậy cho dễ hiểu, đó là ngôn từ ngày nay).

Quý vị thấy ở đời cũng có nhiều người kỳ [lạ], tại sao sống lâu, sống hoài, mà có người thì chưa bao nhiêu tuổi đã chết mất rồi. Có người cả đời bệnh quá trời, có người thì ít bệnh, không thấy bệnh đâu. Có người đẹp như hoa hậu, đẹp như diễn viên, mà có người xấu ời là xấu. Có người nghèo hèn, không có quyền thế gì hết, có người thì nắm chức vụ lớn. Có người giàu ời là giàu, tử phú luôn, mà có người thì nghèo xơ nghèo xác cả đời không có gì, thậm chí chỉ có một chiếc xe đạp mà mua không nổi. Rồi có người thì quyền quý cao sang, sanh ra trong gia đình đầy đủ hết, có người thì sanh ra trong gia đình thấp kém. Và có người học mãi cũng không được, gọi là ngu dốt, mà có người thì lại rất trí tuệ. Tại sao như vậy? Thanh niên này mới hỏi tại sao giữa loài Người với nhau mà lại như vậy, lại có những hiện tượng đó? Chúng ta coi Đức Phật giải thích như thế nào.

[Đoạn 3 – Đức Phật giải thích vắn tắt]

- **Này thanh niên, các loài Hữu tình là chủ nhân của nghiệp, là thừa tự của nghiệp. Nghiệp là thai tạng, nghiệp là quyến thuộc, nghiệp là điểm tựa, nghiệp phân chia các loài Hữu tình; nghĩa là có liệt, có ưu.**

Đức Phật giải thích rất ngắn, vắn tắt. Câu này chúng ta cũng học nhiều rồi đúng không ạ? Đó là ‘*các loài Hữu tình là chủ nhân của nghiệp, là thừa tự của nghiệp. Nghiệp là thai tạng, nghiệp là quyến thuộc, nghiệp là điểm tựa, nghiệp phân chia các loài Hữu tình; nghĩa là có liệt, có ưu*’. Như vậy ở đây Đức Phật giải thích rất rộng. Từ loài Hữu tình là chủ nhân của nghiệp, cho đến đoạn cuối cùng là phân chia các loài Hữu tình. Cho nên (điều) cuối cùng quan trọng nhất để trả lời câu hỏi đó là phân chia các loài Hữu tình. Từ từ, chúng ta sẽ trở lại phần giảng giải. Điều này cũng giảng giải trước rồi, bữa nay chỉ nói lại thôi. Chút nữa chúng ta nói kỹ hơn.

- **Tôi không hiểu nghĩa một cách rộng rãi điều mà Tôn giả Gotama nói một cách vắn tắt, không có giải nghĩa rộng rãi. Lành thay, nếu Tôn giả Gotama thuyết pháp cho tôi để tôi có thể hiểu nghĩa một cách rộng rãi điều mà Tôn giả Gotama nói một cách vắn tắt, không có giải nghĩa rộng rãi.**

- **Vậy này thanh niên, hãy nghe và suy nghiệm kỹ, Ta sẽ nói.**

- **Thưa vâng, Tôn giả.**

Tức là chàng thanh niên nghe như vậy cũng chưa hiểu. Giống như mình, mình nghe vậy mình cũng không hiểu luôn. Cho nên mới thỉnh Phật, mong Đức Phật nói kỹ chi tiết hơn. Đoạn sau Đức Phật nói chi tiết hơn và Đức Phật hứa rồi đúng không ạ? Bây giờ chúng ta hãy phân tích lại dòng màu đỏ là phần quan trọng. Ở đây chúng ta cần phải hiểu nghiệp là gì?

[*Ở bài kinh khác: Nghiệp là Tâm sở tư.

Nghiệp chính là Tâm sở tư. Tư tâm sở hay Tâm sở tư thế nào thì chúng ta học qua rồi, giờ nhắc lại thôi. Tư tâm sở tức là Tâm sở chủ đích trong một hành động nào đó, chính đó tạo ra nghiệp. Bởi vì không có gì khác là chủ đích. Ví dụ chúng ta làm một điều gì đó, thì mục đích của chúng ta là để làm gì? Ví dụ một đứa vào vườn sầu riêng, hái trái sầu riêng với mục đích là nó thấy trái sầu riêng đó chín rồi và nó quen chủ nhà. Nó hái sầu riêng đó đem về cho chủ nhà, nó hái giùm. Như vậy chủ đích của nó hái giùm sầu riêng cho chủ nhà. Vậy chủ đích đó là chủ đích tốt đúng không ạ? Thì tạo nghiệp là nghiệp tốt, nghiệp giúp đỡ người khác. Nhưng cũng một đứa như vậy, đi vô vườn sầu riêng để hái trái sầu riêng đó xuống. Nhưng chủ đích của nó là gì? Chủ đích của nó là để giấu trái sầu riêng đó đem về ăn. Thì chủ đích đó là chủ đích ăn trộm.

Tuy cùng là hành động hái trái sầu riêng, nhưng hai chủ đích khác nhau nên tạo nghiệp khác nhau. Một bên là nghiệp thiện, một bên là nghiệp bất thiện, rõ ràng ha! Như vậy gọi là nghiệp, chính là Tâm sở tư. Tâm sở tư tức là tâm sở chủ đích như vậy, quý vị hiểu không ạ? Quý vị hiểu như

vậy thì quý vị hiểu Tâm sở tư là gì. Ở đây, do chúng ta chưa có thời gian, sau này có thời gian thì chúng ta chia sẻ lại. Để giảng một thời gian khoảng bao nhiêu bài đó, chúng ta sẽ trở lại chủ đề Vi Diệu Pháp, học về các Tâm, Tâm sở thêm lần nữa, học kỹ hơn, học chi tiết hơn một chút để quý vị có thể nắm được.

Ví dụ như bây giờ nói về Tâm sở tư, ở đây chúng ta thấy rất quan trọng. Ví dụ nói về trí, nhiều người cũng mơ màng, không biết trí. Bây giờ lấy ví dụ như thế này: Chúng ta ra đường, thấy có người nghèo, có người giàu. Thì cái thấy đó là thấy bằng gì? Thấy mà thấy biết được người đó là nghèo, người đó là giàu, thì thấy đó gọi là thấy của hình tướng. Ví dụ như thấy người ta đi ô tô thì biết người giàu chẳng hạn, hoặc xài điện thoại sang là giàu. Còn người đi xe đạp tàng tàng mà xe đạp rơm nữa, mặc quần áo thế nào đó, thì đó là nghèo. Đó là cái biết của Thức. Rồi sự biết của Thức, biết của tâm sẽ giúp cho mình biết được vấn đề. Vậy cũng phải có trên nền tảng của Tướng để biết như vậy.

Rồi sau đó mình mới suy nghĩ, mình suy nghĩ: À, người này giàu sang là do đời trước hay đời này gì đó, bố thí làm việc phước lành, cho nên bây giờ giàu sang như vậy, nên đi xe ô tô như vậy. Còn người kia chắc là đời trước thiếu phước, làm gì đó, v.v... Họ nghĩ như vậy, thì trí đó gọi là Trí tư.

Còn sau khi họ thấy như vậy, nghĩ như vậy, thì họ nghĩ rằng: ‘Mình phải tu tập phước báo để giải thoát sanh tử’. [Điều đó] họ không nghĩ, mà

tự động nhớ lên, bùng lên như vậy, trí đó là trí tuệ. Đó là tuệ. Gọi là trí tuệ xuất phát nương tựa vào [điều] kia. Và trong trí tuệ đó, chúng ta thấy rõ ràng có chủ đích tu tập, thì chủ đích tu tập đó là Tâm sở tư. Cho nên nghiệp đó gọi là nghiệp không đen không trắng, đưa đến giải thoát. Tức là trong mỗi hành động, thông thường sẽ có Tâm sở tư. Chúng ta nói vậy hơi khó hiểu, quý vị cứ nghe lại.

Ở đây nói ‘Nghiệp là Tâm sở Tư’, thì chúng ta đã biết Tâm sở tư là gì rồi, nghiệp là gì rồi.

Chỗ này đức Phật dạy:

(1) Các loài Hữu tình là chủ nhân của nghiệp: Nghiệp do chính họ tạo.

Nghiệp do chính họ tạo ra, không ai tạo ra hết. Người nào cũng do họ tạo ra, cho nên gọi là chủ nhân của nghiệp là vậy. Chủ nhân tức là mình tạo ra nó. Ví dụ như quý vị tạo ra nghiệp, chính quý vị hồi nào đó lựa chọn lên xe hoa, lên xe bông để lập gia đình, cho nên bây giờ quý vị mới có chồng, có con, có vợ gì đó v.v... Đó là do chủ nhân của nghiệp, tức là mình tạo ra nghiệp đó.

(2) Là thừa tự của nghiệp: Hữu tình kế thừa, hưởng chịu nghiệp đã tạo.

Thừa tự của nghiệp là gì? Hữu tình là kế thừa, hưởng chịu nghiệp đã tạo. Điều này thì rõ ràng đúng không ạ? Lấy luôn ví dụ trên: Chính quý vị

lựa chọn con đường lên xe bông, kết hôn, cho nên bây giờ mình mới hưởng thọ, hưởng chịu, kế thừa nghiệp đó. Bây giờ mình có gia đình, có con bao nhiêu tuổi, có nhà v.v... cũng có những nỗi vui, nỗi buồn đi kèm. Gọi là thừa hưởng nghiệp đó, nói trong đời này cho dễ hiểu. Rõ ràng đúng không ạ? Thừa tự của nghiệp.

Còn nếu nói sâu hơn là gì? Nghiệp trong luân hồi, chúng sanh trước tạo nghiệp, sau đó chúng sanh tiếp theo hưởng nghiệp. Ví dụ [chúng sanh trước] chết, nghiệp đó tiếp tục đi, chúng sanh sau bùng lên để hưởng nghiệp đó. Thực ra chúng ta nói ngay trong đời, mỗi chúng sanh chỉ chớp tắt thôi, cho nên liên tục. Mình thực ra không phải là cô gái ngày xưa đôi mươi tuổi, lên xe bông nữa, mà bây giờ là cô già thêm hai mươi mấy tuổi đầu của đứa con, tức là khoảng bốn mươi mấy tuổi, năm mươi mấy tuổi rồi, có mấy đứa con gì đó. Mình đâu phải là cô gái hồi xưa nữa, đem ra nhận thì ai chịu đâu, đúng không ạ? Hồi xưa hai mươi tuổi, đi ra đường bao nhiêu thằng thích, bây giờ ra đường già cộm rồi chẳng ai thích. Mấy thằng thanh niên hồi xưa đâu có thích nữa đâu, chỉ có mấy ông già may ra thích. Đó là thừa tự của nghiệp. Chúng sanh cũng khác rồi, trong một đời chứ không phải qua đời khác.

(3) Nghiệp là thai tạng: Chính nghiệp là nhân để sinh ra chúng sanh mới (tái sanh).

Chúng ta nói chữ tái sanh cho lâu, còn nếu không, chính là sanh ra để tiếp tục, ngay trong vòng 12 Nhân duyên. Tức là có nghiệp thì mới có

chúng sanh mới, khi nào chấm dứt nghiệp là coi như chấm dứt dòng sanh tử.

(4) Nghiệp là quyền thuộc: Nghiệp đi theo chúng sanh như là bà con.

Rõ ràng nghiệp đi theo chúng sanh như bà con đúng không ạ? Lúc nào cũng có nghiệp quay xung quanh mình. Bây giờ quý vị thấy không ạ? Một cơn đau, cơn bệnh gì đó đa số là nghiệp.

(5) Nghiệp là điểm tựa: Mọi sự thành tựu, thất bại, đạt được... đều chủ yếu đều dựa trên nghiệp.

Ví dụ như bây giờ có nhiều người rất cố gắng làm ăn, nhưng đó là duyên thôi, cuối cùng cũng thất bại. Bởi vì dựa trên nghiệp, điểm tựa là dựa trên nghiệp. Mình rất nỗ lực rồi, nhưng nỗ lực là duyên, nhưng nghiệp khiến nữa. Không phải tất cả đều do nghiệp nha, ở đằng sau nói, chút nữa chúng ta nói lại. Nhưng ít nhất nghiệp là điểm tựa, tức là nó là cái nền chính. Giống như cái nhà mình dựa vào chỗ nào quan trọng nhất, thì dựa vào nghiệp, mình dựa vào nghiệp là chính. Cho nên dù rất muốn thành công, muốn thành Tiến sĩ, nhưng tại vì nghiệp của mình ngu quá, rất cố gắng học, học hành bao nhiêu năm cũng không đậu. Hoặc nghiệp gì đó mà mình luyện thi Đại học năm này qua năm nọ, mà thi hoài cũng không đậu Đại học được. Đó cũng là ‘nghiệp là điểm tựa’ đó. Mặc dù rất cố gắng, đã cố gắng cái duyên rồi nhưng không được. Giống như cái cây, mình rất muốn cây ra hoa kết trái ngọt, nhưng cây giống không tốt, giống ra chắc chắn giống chua,

không thể nào trái ngọt được, không được, kiêu vậy! Đó là nghiệp là điềm tựa.

(6) Nghiệp phân chia các loài Hữu tình: Chính nghiệp khác nhau mà tạo ra sự sai khác về nhiều mặt của các loài Hữu tình như đẹp - xấu, giàu - nghèo, ngu - trí ...

Do nghiệp khác nhau mà bây giờ khác nhau đúng không ạ? Có nghiệp khác nhau cho nên bây giờ có người làm nam, người làm nữ, người làm cõi Trời, người làm cõi Người, có người giàu sang, có người nghèo khổ. Đó là do nghiệp xưa khác nhau. Chính trong giàu sang cũng có nhiều mức giàu, nghèo cũng nhiều mức nghèo, thông minh trí tuệ hay ngu si cũng vậy, có nhiều bậc do các nghiệp khác nhau mà tạo ra quả khác nhau, tức là sai khác, khiến cho các loài Hữu tình khác nhau. Đó là chúng ta nói về nghiệp.

Nhưng ở đây cũng có lưu ý mà mọi người phải để ý.

****Lưu ý: Sự nhận chịu kết quả (cảm thọ) không phải tất cả đều do nghiệp (nhớ! Ai mà nói cái gì cũng do nghiệp hết là một tà kiến). Đức Phật đã xác định: ai cho rằng tất cả cảm thọ đều do nhân đã làm trong quá khứ thì người đó thuộc về tà (đây là trong kinh nói). Đức Phật nêu 8 nguyên nhân cảm thọ (tức là 8 nguyên nhân để mình nhận kết quả, cảm nhận thấy) gồm: mật, đàm, gió, nước trong thân, thời tiết, nghịch vận (gặp một sự gì đó nghịch cảnh), công kích thành linh (bị tấn công một cách bất ngờ), quả của nghiệp (điều cuối cùng mới là quả của nghiệp) (trong kinh 36.21 của Kinh Tương Ưng)].**

Tám nguyên nhân nha, chỉ có một nguyên nhân là quả của nghiệp. Nhưng nên nhớ nghiệp vẫn là quan trọng, cho nên nó mới là quyền thuộc, điểm tựa, phân loại Hữu tình. Còn mấy điều kia thì cũng ảnh hưởng nha. Ví dụ như hai người có nghiệp giống nhau, nhưng do hoàn cảnh khác nhau thì không giống nhau đâu. Cho nên tất cả không phải là [do] nghiệp nha. Quý vị kiểm trong bài Kinh 36.21 của Kinh Tương Ưng, Kinh Tương Ưng có nói đoạn này. Hoặc quý vị kiểm trong Kinh Tăng Chi, kinh khác cũng có.

Tóm lại, đang học về nghiệp nhưng xin nhắc lại: *Không phải tất cả những gì mình nhận lấy đều do nghiệp, mà là 8 nguyên nhân, gồm có: do mật* (ví dụ mật không điều hoà, ăn uống không được); *do đàm* (đàm làm cho mình cảm thấy khó chịu, ăn uống không được v.v...); *do gió* (gió cũng làm cho mình ảnh hưởng, cho nên người bị trúng gió chẳng phải do nghiệp, có chữ gió mà); *nước ở trong thân* (thiếu nước thì bị bệnh, hoặc nước ở trong thân không điều hoà cho nên bị bệnh, gây khó chịu trong người. Thiếu nước cũng khó chịu, dư nước cũng phù thũng, đó không phải do nghiệp); *thứ năm là do thời tiết*: nóng quá, lạnh quá, đâu phải do nghiệp; *thứ sáu là nghịch vận* (nghịch vận là những gì đi ngược lại, chống lại mình. Gặp xui xẻo, gặp chuyện gì đó gọi là nghịch vận); *thứ bảy là công kích thành linh* (tức là bị tấn công). Cho nên nghịch vận này nhiều, rộng lắm nha, có thể bị người cản, bị thế này thế kia đủ chuyện, xui; cuối cùng *thứ tám mới là quả của nghiệp*. Trong bài Kinh Tăng Chi, phần Tám pháp, Đức Phật nói quả dị thực của nghiệp, đó là [điều] thứ tám.

Cho nên tuy là học nghiệp, nhưng đừng có học sai [về] nghiệp nha. Học sai [về] nghiệp là tất cả đổ cho nghiệp đó. Giống bên Đạo gia nói: “Cả đời đều là mạng, nửa chút chẳng do người”, là tiêu rồi, đó là tà kiến, Đức Phật nói là tà đó. Cho nên không phải cái gì cũng là do nghiệp, nhưng nghiệp là chính yếu thôi. Trong 8 nguyên nhân, quý vị nhớ nghiệp là Đức Phật đề cuối cùng, và có dòng này. Cho nên nhiều người không đọc hết các kinh, chỉ đọc ở trên này rồi phán luôn cái gì cũng do nghiệp hết thì sai nha, tà kiến đó.

Đó là chúng ta đã hiểu sơ qua. Như vậy bữa nay chúng ta đã học kỹ lại bài này. Chúng ta phải rõ 8 nguyên nhân để dẫn đến cảm thọ, và nhớ nghiệp vẫn là quan trọng, chứ không phải mấy nguyên nhân này không [thôi].

Chúng ta đến đoạn thứ tư.

[Đoạn 4 – Giải thích chi tiết về nhân duyên sống lâu hay chết yếu]

Bây giờ tới đoạn Đức Phật giải thích chi tiết bảy vấn đề, bảy khía cạnh mà thanh niên đó hỏi. Khía cạnh đầu tiên sống lâu hay chết yếu, tức là trường thọ hay đoản thọ. Chúng ta coi Đức Phật nói như thế nào.

Thanh niên Subha Todeyyaputta vâng đáp Thế Tôn. Thế Tôn nói như sau:

- Ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, sát sanh, tàn nhẫn, tay lấm máu, tâm chuyên sát hại đả thương, tâm không từ bi đối với các loài chúng sanh. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, bị sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục, nếu được đi đến loài Người, chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy phải đoản mạng. **Con đường ấy đưa đến đoản mạng, này thanh niên, tức là sát sanh, tàn nhẫn, tay lấm máu, tâm chuyên sát hại đả thương, tâm không từ bi đối với các loài Hữu tình.**

Đức Phật nói trường hợp thứ nhất người ta sống không được lâu, đoản mạng (mạng ngắn) là do sát sanh, tàn nhẫn, tay lấm máu (giết hại chúng sanh, tay dính máu), tâm chuyên sát hại, đả thương (sát hại rồi đánh đập nữa), tâm không từ bi đối với các loài chúng sanh. Do tâm như vậy, họ chết thì sẽ đọa Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh. Ở đây không phải là tất cả, mà có khả năng thôi nha. Nếu như họ không đọa vào Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh thì họ làm người, hoặc nói rõ hơn khi họ trở lại làm người thì họ sẽ bị mạng ngắn. Giải thích chi tiết đầu tiên là vậy.

Như vậy quý vị hiểu rồi đúng không ạ? Giống như người mà đời này lo sát sanh nhiều quá, ví dụ như giết gà, giết con gì đó nhiều, làm cả đời luôn chẳng hạn, thì khi chết đọa Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh. Còn nếu như trở lại làm người thì họ sẽ bị quả báo tuổi thọ ngắn. Chúng ta hiểu đầu tiên

là như vậy. Cho nên Đức Phật nói ‘con đường đó đưa đến đoản mạng’. tức là đưa đến mạng ngắn. Tức là sát sanh, tàn nhẫn (cho nên đừng có tàn nhẫn đối với chúng sanh), tay lấm máu, tâm chuyên sát hại đả thương (đừng có đánh [chúng sanh]), tâm không từ bi đối với các loài Hữu tình. Cho nên quan trọng là tâm không từ bi đối với các loài Hữu tình, nhớ nha!

Ai muốn sống lâu thì làm ngược lại, ở đây nói:

Nhưng ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay đàn ông, từ bỏ sát sanh, tránh xa sát sanh, bỏ trượng, bỏ kiếm, biết tầm quý, có lòng từ, sống thương xót đến hạnh phúc tất cả chúng sanh và loài Hữu tình. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này, nếu người ấy đi đến loài Người, chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy được trường thọ. **Con đường ấy đưa đến trường thọ, này thanh niên, tức là từ bỏ sát sanh, tránh xa sát sanh, bỏ trượng, bỏ kiếm, biết tầm quý, có lòng từ, sống thương xót đến hạnh phúc tất cả chúng sanh và loài Hữu tình.**

Như vậy ở đây nói ra hai điều, đằng sau nói lên con đường để được sống lâu là ‘đừng có sát sanh, hãy từ bỏ sát sanh, hãy tránh xa sát sanh, bỏ hết vũ khí, có lòng tầm quý, có lòng từ, sống thương xót, nghĩ đến hạnh phúc cho tất cả chúng sanh và loài Hữu tình’. Như vậy mình sẽ được nhân là sau

khi chết sanh lên cõi Trời, cõi Người, cõi Người thì sẽ được sống lâu. Quý vị thấy nguyên nhân chính là như vậy.

Như vậy ở đây rất đơn giản đúng không ạ? Ở đây nói về sát sanh, thì chúng ta phải nắm được mấy điều [về] sát sanh. Thứ nhất là tự mình sát; thứ hai là bảo người ta sát; thứ ba là thấy người ta sát mà vui theo; thứ tư là chấp nhận sát. Nhưng ở đây, nếu mình phân tích rõ hơn nữa, tuy chỉ có hai điều: một là sống lâu và chết yểu, nhưng phân biệt ra, ví dụ như sát sanh nghiệp nặng hay nhẹ nữa. Ví dụ hai người cùng sát sanh, cùng một con vật đối tượng giống nhau, nhưng chưa chắc là nghiệp giống nhau. Nên nhớ như vậy! Bởi vì tâm họ khác nhau. Nghiệp nặng hay nhẹ, chúng ta đã học ở bài trước rồi, học ở bên phần Vi Diệu Pháp, quyết định ở mấy yếu tố, [quý vị] nhớ không ạ? Chắc quên hết rồi!

Yếu tố thứ nhất là đối tượng, ví dụ đưng tới [đối tượng] sát sanh là cha, mẹ hay Thánh nhân thì tội nặng. Trong đó có tội Ngũ nghịch là giết cha, giết mẹ, giết A-la-hán, làm thân Phật ra máu, những tội đó là tội nặng. Tại vì đối tượng là đặc biệt. Cho nên đối tượng là thứ nhất. Đối tượng cùng loài thì loài người vẫn quý hơn loài vật, giết động vật lớn tội nặng hơn giết động vật nhỏ.

Thứ hai là xét đến tâm. Khi hành động giết đó có tâm mạnh mẽ hay tâm yếu đuối. Nếu giết mạnh mẽ, càng sân bao nhiêu, càng ham giết bao nhiêu thì nghiệp nặng hơn nghiệp của người giết bằng tâm yếu ớt. Cho nên phải hiểu rõ nha!

Thứ ba, hành động đó đưa đến chết hay không chết. Ví dụ như mình làm chúng sanh đó chết, thì chắc chắn nghiệp nặng hơn hành động làm chúng sanh đó bị thương.

Đó là những yếu tố quan trọng [mà] mình phải nắm. Và sau khi giết rồi, còn suy nghĩ với tâm như thế nào nữa, càng nghĩ nhiều thì càng dễ tạo nghiệp nặng hơn nữa. Khẩn nguyện, giống như mạnh hơn, thì khắc sâu hơn.

Quý vị nhớ như vậy nha! Học về nghiệp phải học kỹ như vậy, chứ không phải mơ mơ màng màng được. Nhiều người học nhưng mơ mơ màng màng, tại vì không nắm được giáo lý về nghiệp. Cho nên cứ nói chung chung vậy thôi, thì khó. Mình phải học nắm rõ như vậy thì mình mới có trí tuệ để tu học được.

Ở đây tóm tắt:

[Nguyên nhân chính đưa đến chết yếu: sát sanh, tàn nhẫn, tay lấm máu, tâm chuyên sát hại đả thương, tâm không từ bi đối với các Hữu tình.

Nguyên nhân chính đưa đến sống lâu: từ bỏ sát sanh, tránh xa sát sanh, bỏ trượng, bỏ kiếm, biết tầm quý, có lòng từ, sống thương xót đến hạnh phúc tất cả chúng sanh và loài Hữu tình].

Quý vị nhớ nha, ở đây có chỗ [nói] ‘sống thương xót đến hạnh phúc’ nữa. Cho nên ở đời làm gì, cố gắng nghĩ cho người ta hạnh phúc, làm sao nghĩ đến hạnh phúc người khác, thì đó cũng là nguyên nhân để mình sống

trường thọ nha. Chứ không, mình cứ gây cho người ta khó chịu. Có nhiều người cứ gây cho người ta khó chịu, tức là chuyện không đáng mà mình gây ra, thì nghiệp đó cũng khiến cho mình giảm tuổi thọ nha. Phải nghĩ tới người ta, phải nghĩ đến hạnh phúc người khác, thì mình được tuổi thọ.

Chúng ta đến đoạn thứ năm:

[Đoạn 5 – Giải thích chi tiết về nhân duyên khỏe mạnh hay bệnh nhiều]

Đầu tiên là sống lâu với chết yếu. Thứ hai là cặp khỏe mạnh hay bệnh nhiều. Đức Phật nói tiếp:

Ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, tánh hay náo hại các loài Hữu tình, với tay, hay với cục đất, hay với cây gậy, hay với cây đao. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục, nếu người ấy đi đến loài Người, chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy phải bị nhiều bệnh hoạn. Con đường ấy đưa đến nhiều bệnh hoạn, này thanh niên, tức là tánh hay náo hại các loài Hữu tình với tay, hay với cục đất, hay với cây gậy, hay với cây đao.

Nhiều người kêu tại sao mình bị bệnh nhiều, bệnh nhiều là do gây não hại cho các loài Hữu tình. Não hại là sao? Não là gây phiền não, hại là gây hại cho các loài Hữu tình. Ở đây nói với tay mình đánh họ, hay với cục đất mình ném họ, hay với cây gậy. Những người đó bệnh nhiều là do đánh chúng sanh.

Cho nên nghiệp giết thì ảnh hưởng đến tuổi thọ, còn đây gây hại thôi, chưa có giết. Ví dụ mình thích, thấy con chó chạy ngang qua, đạp cho nó một cái. Mặc dù đạp nó không chết, đạp thôi, nó đau vậy thôi. Tâm như vậy là não hại chúng sanh, thì bệnh nhiều. Thấy con gì bay qua, mình cũng giỡn cho nó đau. Người cũng vậy, có nhiều người thích vậy đó, không có chuyện gì làm thì nhéo tai mấy đứa nhỏ, nắm tóc v.v... Những hành động đó đều gây ra sau này quả là bị nhiều bệnh. Cho nên nhớ vậy nha! Đừng gây khó chịu với ai hết thì đỡ bệnh thôi.

Đây là mình nói gây khó chịu bằng những hành động như vậy. Ngược lại nè:

Nhưng ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, tánh không hay não hại các loài Hữu tình, với tay, hay với cục đất, hay với cây gậy, hay với cây đao. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này, nếu người ấy đi đến loài Người, chỗ nào người ấy sanh ra,

người ấy được ít bệnh hoạn. Con đường ấy đưa đến ít bệnh hoạn, này thanh niên, tức là tánh không hay não hại các loài Hữu tình, với tay, hay với cục đất, hay với cây gậy, hay với cây đao.

Ở đây chúng ta tổng kết:

[+ Bệnh nhiều do nguyên nhân chính: não hại các loài Hữu tình.

+ Khỏe mạnh do nguyên nhân chính: không não hại các loài Hữu tình] .

Cho nên rõ ràng! Mình nhớ nha! Đừng có não hại chúng sanh. Não hại chúng sanh là đọa đó nha, ở đây nói đọa Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh đó. Cũng chưa chắc nha, tại vì bài kinh này không phải nói tất cả sát sanh đều đọa hết đâu, không có! Bởi vì không có nhân đó thì họ có thể thành cõi Người. Não hại ở đây, khi làm cõi Người rồi, được làm người thì sẽ nhiều bệnh. Cho nên đừng [não hại chúng sanh nha]. Có nhiều người có tính kỳ lạ, nhưng nếu tu tập lâu rồi thì quý vị có lòng thương tưởng đối với chúng sanh đúng không ạ? Không có tâm sát hại chúng sanh, cũng không muốn hại ai hết. Có nhiều người thích gây khó chịu cho người này, gây khó chịu cho người kia. Nhưng có người rất hiền. Quý vị thấy người nào hiền là biết à. Hiền là do tu tập hạnh này nè, không có não hại. Còn mình thích gây não hại cho chúng sanh thì mai mốt bệnh nhiều. Nhớ!

Chúng ta đến đoạn thứ sáu:

[Đoạn 6 – Giải thích chi tiết về nhân duyên xấu hay đẹp]

Các cô thích đẹp đúng không ạ? Đa số người nữ thích đẹp. Người đàn ông cũng thích đẹp, nhưng ít hơn. Người nữ có vẻ thích đẹp nhiều hơn. Bây giờ chúng ta tới phần đẹp hay xấu là do nguyên nhân gì. Hồi xưa mình đã học rồi đúng không ạ? Học bên bài kinh Mạt Lợi phu nhân đi hỏi đó. Bây giờ mình coi thử bài kinh này có nói giống vậy không nha.

Ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, phần nộ, nhiều phật ý, bị nói đến một chút thời bất bình, phần nộ, sân hận, chống đối, và tỏ lộ phần nộ, sân hận, bất mãn. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, bị sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục, nếu được đi đến loài Người, chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy phải xấu sắc. Con đường ấy đưa đến xấu sắc, này thanh niên, tức là phần nộ, nhiều phật ý, bị nói đến một chút thời bất bình, phần nộ, sân hận, chống đối, và tỏ lộ phần nộ, sân hận, bất mãn.

Như vậy ở đây, quý vị thấy có nhiều người có tính phần nộ (tức là dễ nổi giận), rồi nhiều phật ý (tức là chuyện gì cũng không vừa lòng), hoặc bị nói đến một chút thôi thì cũng đã bất bình rồi, đã phần nộ, đã sân hận, đã chống đối, tỏ lộ sự phần nộ, sân hận, bất mãn. Thì do nghiệp đó, nếu chết

có thể đọa vào Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh. Nếu được làm người thì họ sẽ bị nhan sắc xấu.

Cho nên nhan sắc xấu là do gì? Là do nhiều phần nộ, nhiều phật ý, không hài lòng. Cho nên các cô muốn đẹp thì các cô phải luyện tập. Chứ không phải tính mình cứ khó chịu, bị nói chút ít thì đã bất bình, đã phần nộ, đã sân hận, đã chống đối rồi, tỏ lộ phần nộ, sân hận, bất mãn.

Trong cuộc sống, quý vị thấy nhiều người nói chuyện, có những chuyện không đáng gì, mà cũng ráng tranh cãi hơn thua, cho hơn người ta. Như vậy tâm mình dễ bị sân hận. Cho nên là không nên nha! Mình cố gắng làm sao sống một cách nhẹ nhàng. Tại vì người đời, người ta hay tranh đua, những chuyện không đáng gì, mà họ cũng tranh cho hơn. Nhưng mình đã biết Phật giáo, mình đã biết tu hành thì chuyện nào cũng không quan trọng lắm. Mình nói, nhưng thấy họ ghê quá thì mình im cho rồi. Không phải mình vọng ngữ, nhưng không thích thì thôi, không có tranh luận, im lặng. Cho nên đừng có phần nộ, bất mãn nha, nhiều cái không đáng thì thôi.

Ở đây, chúng ta nhớ đó là nguyên nhân để đọa vào ba đường ác và cũng là nguyên nhân để xấu. Cho nên ai muốn đẹp thì đừng có phần nộ, đừng có nhiều bất mãn, bất bình. Ai nói gì mà trái ý chút thì thôi, cũng đừng nổi nóng. Hãy luyện đi nha! Phải luyện!

Ngược lại:

Ở đây này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, không phần nộ, không nhiều phật ý, dầu cho bị nói đến nhiều, cũng không bất bình, phần nộ, sân hận, chống đối, và không tỏ lộ phần nộ, sân hận, bất mãn. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này, nếu người ấy đi đến loài Người, chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy được đẹp sắc (pāsādikā: hoan hỷ). **Con đường ấy đưa đến đẹp sắc, này thanh niên, tức là không phần nộ, không nhiều phật ý, dù cho bị nói đến nhiều, cũng không bất bình, phần nộ, sân hận, chống đối, và không tỏ lộ phần nộ, sân hận, bất mãn.**

Quý vị thấy, để trở thành một người tốt đẹp, về thân thể tốt đẹp, để sanh lên cõi Trời, cõi Người thì đừng có giận, đừng có nổi tức, ai nói gì đó thì cũng đừng có bất mãn, dễ sân hận quá. Cho nên người dễ sân hận, dễ bất mãn, mới chút ít mà bất bình, chống đối rồi, thì như thế nhan sắc xấu. [Còn] nếu mà nặng thì [đọa] Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh đó, rất là nguy hiểm! Cố gắng!

Cho nên mình học những điều căn bản này để mình tu. Nhiều người nói pháp hay lắm, nhưng mấy điều căn bản thì không làm được. Cho nên phải làm được mấy điều này, tại vì *pháp hành là quan trọng! Chính pháp hành giúp đưa đến cho mình phước báo, chính pháp hành đưa đến cho mình bớt phiền*

não, và chính pháp hành đưa đến cho mình hạnh phúc. Chứ còn nói cho nhiều thì cũng không có được hạnh phúc đâu. Nhớ như vậy!

[Tóm lại đoạn trên]:

[+ Nhan sắc xấu do nguyên nhân chính: phần nộ, nhiều phật ý, bị nói đến một chút thì bất bình, phần nộ, sân hận, chống đối, và tỏ lộ phần nộ, sân hận, bất mãn.

+ Nhan sắc đẹp do nguyên nhân chính: Ngược lại trên] (tức là bị nói đi chẳng nữa cũng không sao hết, không phật ý...).

Cho nên quý vị thấy, ở đời ai mà vui vẻ thì thân thể ít nhất cũng đẹp. Cho dù trong đời bị nghiệp xấu, không đẹp, nhưng ít nhất cũng đẹp trong thời gian đó, và khuôn mặt tươi. Còn người mà nhiều phật ý, nhiều phần nộ thì khuôn mặt của họ nhăn đung không ạ? Thấy rõ ràng trước mắt luôn.

Chúng ta đến lĩnh vực tiếp theo là:

[Đoạn 7 – Giải thích chi tiết về nhân duyên có quyền thế lớn hay nhỏ]

Ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, tật đổ, đối với người khác được quyền lợi, được tôn trọng, cung kính, tôn sùng, đánh lễ, cúng dường, sanh tật đổ, sanh tâm, ôm ấp tâm tật đổ. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, bị sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục. Nếu

sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục, nếu được đi đến loài Người, thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy phải quyền thế nhỏ. Con đường ấy đưa đến quyền thế nhỏ, này thanh niên, tức là tật đố, đối với người khác được quyền lợi, được tôn trọng, cung kính, tôn sùng, đánh lễ, cúng dường, sanh tật đố, sanh tâm, ôm ấp tâm tật đố.

Quý vị thấy, ở đây là những người có tâm tật đố với sự thành công của người khác, và ganh ghét [khi] thấy họ thành công, thấy họ được tôn trọng, thấy họ được cung kính, thấy họ được đánh lễ, thấy họ được cúng dường thì mình sanh tâm tật đố, ôm ấp tâm tật đố đó. Do thành tựu như vậy thì đọa vào Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh. Nếu không đọa Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh thì khi sanh ra ở loài Người, sanh ra chỗ nào cũng có quyền thế nhỏ (tức là không có quyền thế). Cho nên lúc đó là thiệt cho mình thôi.

Cho nên nói đúng ra, học đúng nhân quả, ai mà có lòng học Phật là tự động, cho dù quý vị thương ai, thì trước hết quý vị phải thương mình đã, đúng không ạ? Thương chính mình, thương chính quý vị, thì quý vị không dám làm những việc đó, mình tự động không dám nói dối, không dám làm những việc đó. Cho nên ở trong bài Kinh Tăng Chi Bộ nói: *‘Do bị Vô minh che đậy, cho nên người đó không biết thật sự lợi ích của mình, lợi ích của người, hay lợi ích của cả hai. Cho nên người ta mới làm những việc xấu’.* Họ làm việc xấu, họ nghĩ rằng đó là lợi ích cho họ. Nhưng thật ra đó là do Vô minh, làm như vậy là mất lợi ích cho họ, chứ không phải được lợi ích

cho họ. Quý vị tật đố với người ta thì đâu có được gì đâu, mất lợi ích cho chính mình. Đúng không quý vị?

Trong Đạo gia, hồi xưa quý vị nghe ngài Tịnh Không giảng, đâu có giảng mất lợi ích đâu, toàn thấy tật đố là không nên tùy hỷ với người ta. Nhưng trong kinh Nguyên thủy, Đức Phật nói: Khi mình có tâm tật đố, ganh ghét đối với sự thành công của người khác, thì ngay đó mình kết nhân đọa Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh rồi. Sau này nếu làm người, thì mình sẽ bị quyền thế nhỏ, tức là không có quyền thế, làm lính tráng, rồi làm gì đó bị người ta sai khiến. Phải hiểu như vậy! Cho nên là tự động là mình thương mình thôi, không có dám làm. Nghĩ như vậy đơn giản hơn. Còn nghĩ cho người ta thì chưa thấy đâu, nhưng nghĩ cho mình, nên chắc là chịu khó, làm được liền.

Tiếp tục:

Nhưng ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, không có tật đố, đối với những người khác được quyền lợi, được tôn trọng, cung kính, tôn sùng, đánh lễ, cúng dường, không sanh tật đố, không sanh tâm, không ôm ấp tâm tật đố. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này, nếu người ấy đi đến loài Người, thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy được quyền thế lớn. **Con đường ấy đưa đến quyền thế**

lớn, này thanh niên, tức là không có tật đổ, đối với những người khác được quyền lợi, được tôn trọng, cung kính, tôn sùng, đánh lễ, cúng dường, không sanh tật đổ, không sanh tâm, không ôm ấp tâm tật đổ.

Ngược lại, nếu thấy người ta thành công, mình không có ganh ghét, không có tật đổ, không ôm ấp tâm như vậy. Thấy người ta thành tựu được điều gì đó, được quyền lợi, ví dụ họ được cúng dường, đánh lễ.v.v... mình cũng thoải mái. Như vậy thì không bị đọa vào đường dữ, mà còn được sanh lên cõi Người, cõi Trời. Và nếu làm cõi Người thì sẽ được quyền thế lớn, tức là mình sẽ có nhiều người theo, mình có uy tín, nói người ta nghe... mình nắm chức vụ lớn, thì đó gọi là quyền thế. Đó là nói theo nhân quả của thế gian. Nếu nói nhân quả xuất thế gian, là ai mà có tâm tật đổ, ganh ghét người [khi] thấy người ta thành công... thì chỉ có hạng người phàm phu thôi.

Vì sao như vậy? Vì phàm phu chưa có vô ngã. Còn khi là bậc Thánh nhân thì sẽ vô ngã, tự động họ không có ngã rồi, họ không có ganh ghét tật đổ nữa đâu, mà họ chỉ thấy thương thôi. Có lòng từ bi, thương chúng sanh thôi, thấy chúng sanh làm sai, thì tội quá, thương thôi, chứ không có gì hết. Thấy chúng sanh thành công là mừng, chắc chắn là như vậy.

Còn người phàm phu thì toàn là tranh đấu, tật đổ đúng không ạ? Vô một Đạo tràng, quý vị thấy không ạ? Ngay cả Sư Toại Khanh cũng giảng, đặc biệt là người nữ có những tật không hiểu nổi, người nam thì không có. Ví dụ như không có chuyện gì thì mọi người bình thường hết. Nhưng Sư

Toại Khanh nói, tự nhiên cho cô Lan cái gì đó thôi, thì những người nữ kia bắt đầu xì xào rồi, tức là cảm thấy bị tật đổ. Chúng sanh tật đổ, được ông thầy khen ‘cô này thông minh’ cái là trong tâm bắt đầu có sự ganh tỵ, không hài lòng. Điều đó là không nên! Cho nên đó là phàm phu 100%. Còn nếu quý vị là Thánh nhân Tu-đà-hoàn thì việc người ta được người khác khen ngợi, được người ta cung kính, được đánh lễ cúng dường, thì tất cả điều đó là chuyện bình thường, không có gì hết.

Tại vì sao? Vì chưa phá Thân kiến, cho nên có tâm tật đổ như vậy. Vì cho đây là mình, có mình thì có người, có bao nhiêu cái của mình, cho nên cảm thấy mình không được cung kính như vậy, không được cái này, không được cái kia, cho nên từ đó tật đổ. Và chính tật đổ này hại mình, hại người, chứ không có được gì.

Cho nên khi bị Vô minh che lấp, bị tham ái buộc ràng, thì người đó không thể thấy được sự lợi ích cho mình, lợi ích cho người. Họ làm gì đó, tưởng là có lợi ích, nhưng thật ra là mất lợi ích, làm như vậy đâu có được gì đâu. Vừa gieo nhân đọa vào ba đường ác, vừa gieo nhân để đời sau không có quyền thế. Cho nên là ráng học để hiểu! Những bài kinh này coi đơn giản vậy, nhưng hỗ trợ rất nhiều. Còn nói vô ngã, vô ngã miết, nhưng vì chưa vô ngã cho nên lúc nào cũng ôm áp cái ngã to đùng trong đó. Có ta ở trong đó và có bao nhiêu thứ, nào là thầy ta, con ta, danh ta... đủ thứ. Cho nên trước sau gì họ cũng nói dối, nói cho bằng được phần của họ. Rồi gặp

chuyện gì mà người ta thành công là ganh ghét, không có tùy hỷ được. Điều đó là không được.

[Đoạn 8 – Giải thích chi tiết về nhân duyên giàu hay nghèo]

Ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, không bố thí cho Sa-môn hay Bà-la-môn các đồ ăn uống, y phục, xe cộ, vòng hoa, hương liệu, phấn sáp, ngọc cụ, nhà cửa, đèn đuốc. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, bị sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục, nếu được đi đến loài Người, thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy phải tài sản nhỏ. **Con đường đưa đến tài sản nhỏ, này thanh niên, tức là không bố thí cho Sa-môn hay Bà-la-môn các đồ ăn uống, y phục, xe cộ, vòng hoa, hương liệu, phấn sáp, ngọc cụ, nhà cửa, đèn đuốc.**

Đoạn này nói đến việc có tài sản ít, [quý vị] nghe rồi đó, là do không bố thí. Bố thí ở đây, trong kinh Đức Phật nói không bố thí cho Sa-môn, Bà-la-môn (tức là cho những người tu, cho những người có giới đức v.v...). Bố thí gì? Đồ ăn, y phục, xe cộ, vòng hoa, hương liệu, phấn sáp, tọa cụ (chỗ nằm ngồi), rồi nhà cửa đèn đuốc v.v...

Trong này, có nhiều người nói: “Tại sao do không bố thí vậy mà đọa Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh, ‘cõi dữ’, ác thú, đọa xứ, Địa ngục’. Tại sao kỳ vậy? Không bố thí thì thôi, chứ làm gì đọa? Đọa là tại vì không có phước. Không có phước thì nghiệp khác trở, nên dễ đọa. Bố thí thì có phước, cho nên khỏi đọa thôi. Nếu không đọa thì sao? Không đọa thì khi lên làm người được tài sản nhỏ (nghèo). Cho nên không bố thí thì nghèo. Quý vị thấy không ạ? Đó là lý do.

Ngược lại, bố thí thì giàu thôi. Ở đây nói nè:

Nhưng ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông có bố thí cho Sa-môn hay cho Bà-la-môn các đồ ăn uống, y phục, xe cộ, vòng hoa, hương liệu, phấn sáp, ngọa cụ, nhà cửa, đèn đuốc. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được sanh vào thiện thú (tức là con đường thiện), Thiên giới (tức là cõi Trời), cõi đời này. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này, nếu người ấy đi đến loài Người (tức là đầu thai làm người), thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy được nhiều tài sản. **Con đường đưa đến nhiều tài sản, này thanh niên, tức là có bố thí cho Sa-môn hay cho Bà-la-môn các đồ ăn uống, y phục, xe cộ, vòng hoa, hương liệu, phấn sáp, ngọa cụ, nhà cửa, đèn đuốc.**

Cho nên bố thí thì được quả báo là được đưa lên cõi Trời, cõi Người, con đường lành. Và nếu như không được cõi Trời, thì ở cõi Người được

giàu có. Cho nên nhân giàu có là bổ thí. Như vậy cố gắng làm sao để được giàu có thì phải thực hành như vậy.

Nguyên nhân ở đây là:

[+ Giàu do nguyên nhân chính: có bổ thí cho Sa-môn hay cho Bà-la-môn các đồ ăn uống, y phục, xe cộ, vòng hoa, hương liệu, phấn sáp, ngọc cụ, nhà cửa, đèn đuốc.

Nói chung không phải bổ thí cho mỗi Sa môn, Bà-la-môn đâu. Nói rộng ra là bổ thí cho tất cả chúng sanh, thì đều có phước hết. Quý vị thấy trong bài Kinh Phân Biệt Cúng Dường, nếu bổ thí cho súc sanh thì được 100 công đức. Tức là mình bổ thí 1 mà mình nhận tới 100 (trong Chú giải nói). [Đó là] súc sanh thôi nha. Rồi bổ thí cho người ác giới (người không có giữ giới, người làm ác), thì 1 được 1.000 công đức, gấp 1.000 lần. Nếu như bổ thí cho người trì giới thì [được] gấp lần nhiều hơn, hình như 1 được 10.000 hay sao đó. Không nhớ lắm nha! Quý vị check lại đi, có thể Thiện Trang nhớ nhầm. Đó là bổ thí 1 thôi, nhưng nhận tới 1 vạn (10.000). Tiếp theo là bổ thí cho người, ví dụ như quy y Ngũ giới thì có phước. Rồi bổ thí cho ngoại đạo đắc Thiên thì có phước hơn nữa. Ngoại đạo ly dục là đắc Thiên.

Rồi sau đó là bổ thí cho các bậc Tu-đà-hoàn hướng, Tu-đà-hoàn. Nói chung là càng lên cao thì phước càng nhiều. [Cúng dường] cho bậc Thánh [được] phước nhiều. Cho nên trong đời mà hên, bổ thí cho một người Thánh nhân thôi thì phước lớn vô cùng. Chứ còn bổ thí cho mấy người bình thường thì phước không lớn.

Thế thì quý vị mới nói là: “Phước ở đâu? Ai là Thánh nhân?” Quý vị sẽ đi tìm những người nổi tiếng, tìm người này người kia, kêu đó là Thánh nhân. Nhưng quý vị cúng thì hên xui, người nổi tiếng thường [mình] cúng không được bao nhiêu hết, vì sao? Người nổi tiếng thì nhiều người cúng [dường] đúng không? Mà chưa chắc chắn là Thánh nhân nữa, cũng chưa chắc ai là Thánh nhân. Vì sao? Quý vị nhớ trong kinh nói nha, có trường hợp nào? Người phàm phu thì không có khả năng biết ai là phàm phu, ai là Thánh nhân. Còn bậc Thánh nhân (bậc Chân nhân) có trường hợp có khả năng biết được đâu là Thánh nhân, đâu là phàm phu.

Cho nên không biết đâu! Tất nhiên Thánh nhân thì người ta cũng đâu để lộ chuyện Thánh nhân đâu, người ta đâu có nói đâu. Tại vì trong Giới, ví dụ giới Tỳ-kheo, mà mình tuyên bố mình hay tuyên bố người đắc Thánh để được cúng dường, thì tội đó là tội nặng nha. Đối với người chưa chứng Thánh là tội nặng, còn người chứng Thánh [mà nói vậy] cũng là phạm giới. Không được!

Cho nên là không có đâu, không có ai nói [đâu]. Còn quý vị nghe đồn, mình cũng không biết đúng hay không. Nhưng thường quý vị thấy học theo Phật giáo Nguyên thủy không có chuyện mà tự xưng. Cho nên có nhiều người học Đại thừa riết mà không có căn bản, cứ vô hỏi. Giống như lên trên mạng thấy người đó giảng pháp hay đăng bài gì, vô nói: “Ông đã chứng chưa mà nói?”, thế này thế kia. Nói cách đó là tà kiến. Chứng hay không chứng thì kệ họ. Mình nói kiểu đó là mình mang tội, đầu tiên là mang tội.

Lỡ họ chứng thật thì sao? Mình đâu biết đâu, mình là phàm phu, mình không biết mà. Cho nên đó là nguy hiểm nha! Nhiều khi người ta chứng rồi, mà mình nói kiểu đó là mang tội phỉ báng bậc Thánh, không sám hối là đọa đó nha. Nguy hiểm, phải cẩn thận!

Cho nên nếu thật sự học Phật đúng nghĩa là rất cẩn thận, không có tùy tiện nói, đặc biệt nói về chứng Thánh. Còn về chứng Thiên thì tất nhiên cũng hạn chế nói, tại vì [nói] chứng Thiên cũng dễ rớt vào vọng ngữ. Và chứng Thiên thì có người chứng lầm, có người chứng thiệt. Ai biết là chứng lầm hay chứng thiệt? Cho nên cũng không biết luôn. Tóm lại là mình tự tu, gọi là pháp Phật là ‘đến để mà thấy’. Tự mình tu, tự mình kiểm chứng và tự mình biết, chứ còn không cần nhờ vào ai khác. Đặc biệt nghe qua lời nói là thôi rồi, không tin được. Hãy cẩn thận!

Còn Phật tử theo Đại thừa quen rồi, nghe đồn là ngon nên suốt ngày bị lừa. Hồi xưa đã bị lừa rồi, nào là Minh tâm Kiến tánh, nào là Tổ, nào là Phật, Bồ-tát tái lai, là bị lừa rồi. Vậy mà còn chưa đủ nữa, qua bên Nguyên thủy vẫn chưa thay đổi. Đó là một điều rất đáng tiếc! Cho nên học có Chánh kiến quan trọng lắm.

Tóm lại ở đây, chúng ta thấy là do bố thí mà được giàu sang. Còn nếu không là nghèo.

+ Nghèo do nguyên nhân chính: Ngược lại trên] .

Rồi chúng ta đến đoạn thứ 9.

[Đoạn 9 – Giải thích chi tiết về nhân duyên thấp kém hay cao quý]

Ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông ngạo nghễ, kiêu mạn, không đánh lễ những người đáng đánh lễ, không đứng dậy đối với người đáng đứng dậy, không mời ngồi những người đáng mời ngồi, không nhường chỗ đi cho những người đáng được nhường chỗ đi, không tôn trọng những người đáng tôn trọng, không cung kính những người đáng cung kính, không cúng dường những người đáng cúng dường. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, bị sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục, nếu được đi đến loài Người, thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy phải sanh thuộc gia đình hạ liệt. Con đường đưa đến gia đình hạ liệt, này thanh niên, tức là ngạo nghễ, kiêu mạn, không đánh lễ những người đáng đánh lễ, không đứng dậy đối với người đáng đứng dậy, không mời ngồi những người đáng mời ngồi, không nhường chỗ đi cho những người đáng được nhường chỗ đi, không tôn trọng những người đáng tôn trọng, không cung kính những người đáng cung kính, không cúng dường những người đáng cúng dường.

Quý vị thấy bài kinh này, tuy đoạn này nói đơn giản nhưng thật ra cũng nhiều người phạm lắm đúng không ạ? Có những người ngạo nghễ,

kiêu mạn, không đánh lễ những người đáng đánh lễ (người đáng đánh lễ thì họ không đánh lễ), không đứng dậy đối với người đáng đứng dậy, không mời ngồi những người đáng được mời ngồi, không nhường chỗ đi đối với những người đáng được nhường chỗ đi, không tôn trọng đối với người đáng tôn trọng, không cung kính đối với người đáng cung kính, không cúng dường đối với người đáng cúng dường. Do như vậy, họ sanh vào Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh.

Còn nếu như làm người thì sanh ra chỗ nào? Chỗ nào người ấy sinh ra, người đó thuộc gia đình ha liệt, vô gia đình không có gì hết, nghèo, không có quyền thế v.v... đủ các kiểu. Đó là do như vậy. Cho nên địa vị trong xã hội thấp là do như vậy.

Quý vị thấy không ạ? Học điều này thì tự nhiên tâm mình thuần thôi. Tâm thuần là thế nào? Là tự nhiên mình sẽ cung kính người hơn. Tại vì có sao đâu, đúng không ạ? Đặc biệt, đối với người đáng cung kính, ví dụ người ta là bậc Sơ quả Tu-đà-hoàn mà mình không cung kính. Nhiều khi không biết, nhưng nếu cung kính đối với người ta thì mình có phước. Nếu không cung kính thì mình mất phước, vậy thôi! Dù không biết. Biết mà cố tình thì tội nặng hơn, hoặc là được phước lớn hơn. Còn nếu như mình không biết thì nhẹ hơn, nhưng nói chung dù thế nào đi nữa thì cũng không nên kiêu ngạo như vậy.

Nói chung là phạm phu thì có gì để đáng kiêu ngạo đâu. Nên nhớ! Mỗi ngày học pháp không hiểu, mình tu chưa tới đâu, mình đâu có gì ghê gớm,

vậy mà mình kiêu ngạo cái gì. Và đối với mọi người thì cũng vậy thôi, người ta thế nào cũng được. Nói chung là ráng tu đi, tu làm sao để tâm mình thuần hơn. Trước khi làm Thánh, phải thuần tâm bớt. Chứ kiêu ngạo quá, ngạo nghễ quá rồi thì khó, đó là những phiền não của mình dày. Khi mình tu thì đến lúc nào đó phiền não bớt dần, bớt đến lúc nào đó mới thành Thánh nhân được chớ.

Nhưng ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông không có ngạo nghễ quá mạn, đánh lể những người đáng đánh lể, đứng dậy đối với người đáng đứng dậy, mời ngồi những người đáng mời ngồi, nhường chỗ đi cho những người đáng được nhường chỗ đi, tôn trọng những người đáng tôn trọng, cung kính những người đáng cung kính, cúng dường những người đáng cúng dường. Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được được sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này, nếu người ấy đi đến loài Người, thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy được sanh vào gia đình cao quý. **Con đường đưa đến gia đình cao quý, này thanh niên, tức là không có ngạo nghễ quá mạn, đánh lể những người đáng đánh lể, đứng dậy đối với người đáng đứng dậy, mời ngồi những người đáng mời ngồi, nhường chỗ đi cho những người đáng được nhường chỗ đi, tôn trọng những người đáng tôn trọng, cung kính những người đáng cung kính, cúng dường những người đáng cúng dường.**

Quý vị thấy rất là đơn giản đúng không ạ? Những bài kinh này rất dễ hiểu, quý vị có thể dễ dàng hiểu được, không có khó khăn gì. Chúng ta cứ nhớ là ở đời mình khiêm tốn thì có lợi ích. Cho nên ngạo mạn là mất lợi ích thôi. Ngạo mạn, kiêu mạn là mất lợi ích. Đơn giản vô cùng!

Ở đây chúng ta tóm tắt:

[+ Thấp kém do nguyên nhân chính: kiêu mạn, không cung kính người khác...

Không cung kính, không đánh lễ thì thật ra cũng xuất phát từ đó thôi. Làm thì phải làm thật tâm nha! Có nhiều người làm trên hình thức, thấy người ta đánh lễ thì mình cũng đánh lễ, hoặc là đánh lễ cho có vậy thôi, chứ tâm mình không có như vậy, đó là không được. Phải tính trên tâm, phải có lòng cung kính. Dù mình không có đánh lễ thiệt, nhưng ở trong tâm mình cung kính thì mình cũng có phước. Chứ còn mình không có tâm cung kính thì mình mất phước. Cho nên đừng có làm hình thức.

Nhớ! Phật giáo, quan trọng là tính trên tác nghiệp. Nghiệp là gì? Nghiệp là Tâm sở tư, tức là chủ đích của mình. Ví dụ vô trong chùa đó hay là gặp vị thầy đó, gặp người nào đó v.v... nhưng mình có lòng vì khiêm tốn, vì tâm cung kính thì mình đánh lễ, thì mình có phước. Còn mình làm màu, quay livestream, chụp hình, liveshow gì đó rồi phát lên để cho người ta coi với mục đích khoe... Tâm sở tư trong đây là khoe, mình nghĩ khoe chứ không phải vì cung kính, quý vị hiểu không ạ? Thì điều đó phước không

có. Bởi vì làm đâu phải vì tâm cung kính đâu. Nhớ nha! Làm gì thì phải có tâm cung kính, tâm vì mục đích đó.

Ví dụ như bây giờ đang nói cúng dường chẳng hạn, cúng dường cũng vậy, không phải cúng dường theo phong trào. Phong trào là gì? Thấy người ta cúng dường thì mình cũng cúng dường thôi, chứ không nghĩ gì hết. Thì phước đó có nhưng không có nhiều. Còn nếu như mình cúng dường vì sự bắt buộc, tức là vì mọi người cúng dường nên mình cũng ráng mình cúng vô cho khỏi quê. Như vậy thì phước nhỏ hơn nữa. Thậm chí thật ra là tâm ngã mạn trong đó, cho nên không đúng. Tâm sở tư, chủ đích là không bị quê, [như vậy] thì không được. Nhưng nếu mình cúng dường thôi, dù ít nhiều, có bao nhiêu cũng được, nhưng vì tâm cung kính, vì lòng gì đó mà mình cúng dường, hoặc là mình nghĩ đến lợi ích cho người ta tu hành đắc đạo. Hay là nghĩ lợi ích cho người ta được đời sống đỡ hơn, đỡ khó khăn hơn v.v... Với Tâm sở tư (chủ đích của mình), việc làm đó như vậy thì sẽ tạo ra phước. Và mình làm với tâm càng mạnh mẽ bao nhiêu, nghĩ là việc đó là để giúp cho người khác, hay thế này thế kia v.v... nói chung là vì tâm như vậy, tâm càng hoan hỉ bao nhiêu, mạnh mẽ bao nhiêu thì phước báo càng lớn bấy nhiêu. Nhớ điều này nha!

Học điều này, chứ không phải “Tam luân Thê không” (không thấy người cúng, không thấy vật cúng, rồi không thấy mình cúng). Đó là Trung Hoa bày ra, trong kinh Đại thừa có kiểu đó. Nhớ! Đó là người đời sau không biết, họ áp dụng điều đó. Nếu theo tiêu chuẩn của Vi Diệu Pháp thì người

làm như vậy tạo ra nghiệp thiện rất nhỏ, bởi vì làm xong rồi mơ mơ màng màng luôn. Làm bằng tâm vô minh thì phước mình nhỏ, chỉ nhớ được chút xíu thôi. Còn nếu mình làm với tâm mạnh mẽ, tâm ghi nhớ v.v... và làm như thế thì phước mới lớn. Cho nên phải hiểu tác ý của nghiệp, chủ nhân của nghiệp. Tác ý tức là chủ đích là Tâm sở tư, làm việc đó là để làm gì. Như vậy chúng ta hiểu rồi đúng không ạ?

+ **Cao quý do nguyên nhân chính: Ngược lại trên] .**

Tức là không kiêu mạn và cung kính đối với người khác, có tôn trọng, có cúng dường.

[Đoạn 10 – Giải thích chi tiết về nhân duyên ngu dốt hay trí tuệ]

Vì sao có người thì thông minh trí tuệ, có người thì quá ngu dốt, ở đây nói luôn.

Ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, sau khi đi đến Sa-môn hay Bà-la-môn, **không hỏi**: "Thưa Tôn giả, thế nào là thiện? Thế nào là bất thiện? Thế nào là phạm tội? Thế nào là không phạm tội? Thế nào là cần phải thực hành? Thế nào là không cần phải thực hành? Tôi đã làm gì để phải không lợi ích và đau khổ lâu dài? Hay tôi đã làm gì để được lợi ích và an lạc lâu dài?" Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, bị sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục. Nếu sau khi thân hoại

mạng chung, người ấy không sanh vào cõi dữ, ác thú, đọa xứ, Địa ngục, nếu được đi đến loài Người, thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy phải trí tuệ yếu kém.

Quý vị thấy không ạ? Trí tuệ yếu kém. Mình đọc đoạn này chậm chậm chút, chứ đọc nhiều quá không nhớ. Như vậy trí tuệ kém, ngu dốt là do gì? Quý vị nhớ chữ màu đỏ ở đây là *‘không hỏi’*. Tức là mình đi đến những người biết về nhân quả, mà mình không chịu hỏi họ: “Thế nào là thiện? Thế nào là bất thiện? Thế nào là phạm tội? Thế nào là không phạm tội? (Tức là thế nào là phạm giới hay không phạm giới?) Thế nào là pháp cần phải thực hành? Thế nào là không cần phải thực hành? Tôi đã làm gì để không lợi ích và đau khổ lâu dài? Hay tôi đã làm gì để được lợi ích và an lạc lâu dài?”

Điều này tức là mình hỏi về nghiệp quả, nói chung là hỏi về kiến thức Phật giáo. Ở đây cũng chưa hẳn là kiến thức Phật giáo [mà] hỏi về nhân quả thôi. Khi mình hỏi đó thì sẽ giúp mình có trí tuệ. Còn nếu không hỏi như vậy thì làm cho trí tuệ yếu kém. Cho nên ai nói “Sao con dốt vậy?” Thì đó, đời trước trong quá khứ không tích tập, tới người ta không hỏi pháp, không hỏi về làm sao học cho tốt, cái nào không tốt. Mà đi toàn hỏi chuyện gia đình rồi bà con, hỏi chuyện lung tung lang tang, mất thời gian đúng không ạ? Đó, chúng ta thấy rõ ràng. Cho nên muốn có trí tuệ là phải như vậy.

Ở đây chúng ta mới nói một nửa thôi, để chúng ta đọc luôn cho hết.

Con đường đưa đến trí tuệ yếu kém, này thanh niên, tức là sau khi đi đến Sa-môn hay Bà-la-môn, không hỏi: "Thưa Tôn giả, thế nào là thiện? Thế nào là bất thiện? Thế nào là phạm tội? Thế nào là không phạm tội? Thế nào là cần phải thực hành? Thế nào là không cần phải thực hành? Tôi đã làm gì để phải không lợi ích và đau khổ lâu dài? Hay tôi đã làm gì để được lợi ích và an lạc lâu dài?"

Nói tóm lại là mình lười học Phật pháp, đúng không ạ? Nói đơn giản là lười học Phật pháp, không học về nhân quả. Ở đây, thật ra nói nhân quả này không chỉ là nằm ở Phật pháp [mà] nhiều tôn giáo cũng có. Nếu mình không hỏi điều nào thiện, điều nào bất thiện, điều nào phạm giới, điều nào không phạm giới (phạm tội, không phạm tội), rồi điều nào cần phải thực hành hay không cần phải thực hành, điều nào thực hành sẽ đem đến sự đau khổ không lợi ích, rồi điều nào thực hành thì đem đến sự an lạc, lợi ích lâu dài. Nếu mình không hỏi những điều đó tức là mình lười quá, nên trí tuệ kém.

Quý vị thấy không ạ? Cho nên nhiều người đi chùa nhiều năm, năm này qua tháng nọ, hết cả cuộc đời, nhưng có bao giờ hỏi mấy điều đó đâu. Không! Tôi tụng bao nhiêu chú, tụng bao nhiêu bài kinh, toàn là như vậy. Không học, không hỏi thì không có trí tuệ, nên đời sau ngơ ngơ tiếp. Vậy đó! Cứ ngơ ngơ miết là vậy, không có trí tuệ là đúng rồi nha! Ở đây, nguyên nhân là như vậy thôi.

Bài kinh này rất rõ đúng không ạ? Trí tuệ là do vậy đó, cho nên siêng học Phật pháp nha! Tìm hiểu Phật pháp, hỏi những vấn đề này ra thì sẽ có trí tuệ. Chính là đoạn sau này nói:

Nhưng ở đây, này thanh niên, có người đàn bà hay người đàn ông, sau khi đến Sa-môn hay Bà-la-môn, có hỏi: "Thưa Tôn giả, thế nào là thiện? Thế nào là bất thiện? Thế nào là phạm tội? Thế nào là không phạm tội? Thế nào là cần phải thực hành? Thế nào là không cần phải thực hành? Tôi đã làm gì để phải không lợi ích và đau khổ lâu dài? Hay tôi đã làm gì để được lợi ích và an lạc lâu dài?" Do nghiệp ấy, thành đạt như vậy, thành tựu như vậy, sau khi thân hoại mạng chung, người ấy được sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này. Nếu sau khi thân hoại mạng chung, người ấy không sanh vào thiện thú, Thiên giới, cõi đời này, nếu người ấy đi đến loài Người, thì chỗ nào người ấy sanh ra, người ấy được đầy đủ trí tuệ. **Con đường đưa đến đầy đủ trí tuệ**, này thanh niên, tức là sau khi đến Sa-môn hay Bà-la-môn, có hỏi: "Thưa Tôn giả, thế nào là thiện? Thế nào là bất thiện? Thế nào là phạm tội? Thế nào là không phạm tội? Thế nào là cần phải thực hành? Thế nào là không cần phải thực hành? Tôi đã làm gì để phải không lợi ích và đau khổ lâu dài? Hay tôi đã làm gì để được lợi ích và an lạc lâu dài?"

Tóm lại là nếu mình không chịu hỏi, không tìm hiểu Phật pháp thì có thể đọa Địa ngục, Ngạ quỷ, Súc sanh đúng không? Tại vì sẽ không có Chánh

kiến. Điều này nằm ở trong bài Chánh kiến, có hai loại Chánh kiến. Quý vị thấy, nếu người thường hỏi như vậy thì là họ có Chánh kiến thế gian, cho nên họ được sanh cõi Người, cõi Trời. Do có Chánh kiến thế gian cho nên họ có trí tuệ. Nếu không hỏi thì ngược lại ngu si, cho nên ngu dốt nguyên nhân là vậy.

Như vậy ở đây chúng ta có thể tóm tắt như sau:

[+ Ngu dốt do nguyên nhân chính: không chịu học hỏi, tìm hiểu về nhân quả....

+ Trí tuệ do nguyên nhân chính: Ngược lại trên] .

Tức là mình chịu khó học hỏi, tìm hiểu về nhân quả nghiệp báo. Cho nên chúng ta ít nhất không tu được gì, thì cũng nghe pháp đúng không ạ? Nghe pháp để phân biệt đâu là thiện, đâu là bất thiện, cái nào là phạm giới, cái nào không phạm giới. Nhiều người tu [mà] không cần biết [gì hết]. Thiện là gì? Chúng ta phải theo định nghĩa trong kinh Phật, chứ không phải theo Đạo gia, theo quyển Liễu Phàm Tứ Huấn là tà rồi đó. Bên đó họ định nghĩa là gì? Có ông Thiền sư đó trong chuyện Liễu Phàm Tứ Huấn hỏi thế nào là thiện, thế nào là bất thiện? Điều nào mà làm hại cho người và hại cho mình, đó là đại ác. Nếu làm hại cho người thôi thì gọi là tiểu ác. Rồi điều nào làm lợi cho người, gọi là tiểu thiện. Làm lợi cho người mà hại cho mình là đại thiện. Đó là định nghĩa sai.

Trong kinh, Đức Phật không định nghĩa như vậy. Trong kinh Đức Phật định nghĩa thiện là gì? Thiện là không làm hại cho mình, không làm hại cho người, không làm hại cho cả hai. Nên nhớ! Hại mình cũng là bất thiện. Không có pháp thiện nào mà hại mình hết. Nên nhớ vậy! Pháp thiện là có lợi ích cho mình, có lợi ích cho người nữa thì càng tốt. Cho nên là lợi ích cho cả hai thì đó là thiện hoặc lợi ích cho người. Ít nhất là không làm mất lợi ích cho mình. Nhiều người nói: “Ủa vậy bồ thí có phải là pháp thiện không?” Bồ thí là pháp thiện, vì có lợi ích cho người. Lợi ích cho người là mang đến lợi ích tức thời. Họ có tiền, có của, họ giúp ăn uống. Đó lợi ích cho họ. Và mình cũng nêu gương cho họ, để họ thấy tấm gương đó. Đó là lợi ích cho họ. Đối với mình thì sao? Với mình thì đó giống như gieo nhân để được lợi ích sau này. Và tâm mình làm là tâm thiện, cho nên lợi ích cho mình. Như vậy đó là lợi ích cho cả hai, cho nên đó là pháp thiện.

Chính vì vậy, không có chuyện gọi là làm những việc hại mình để được lợi ích cho người, gọi là thiện hết. Trong kinh không bao giờ có chuyện đó. Còn người Trung Quốc, người đời sau họ bịa lên v.v... Mình học theo đó là mình không có Chánh kiến. Không có Chánh kiến như vậy thì mình rất có thể đi sai đường, cho nên làm nhiều điều hại cho mình. Phật giáo, nếu học kỹ thì đầu tiên là lợi ích cho gia đình mình, đúng không ạ? Cho mình, cho người đều được lợi ích. Chứ không phải học một hồi, cuối cùng là mình thiệt thòi hết tất cả, rồi mình kêu như vậy là mình được lợi ích. Không phải như vậy đâu!

Ngay cả khi quý vị làm ra tài sản, có bài kinh dạy làm ra tài sản đó, nói là phải chia ra phần hưởng thụ, để phần cho gia đình, phần đầu tư, rồi mới bố thí sau, Đầu tư để phát triển. Cho nên trong đó biểu hiện là thiện cho mình, chứ không phải ai đó mà làm ra mà không chịu xài, không chịu hưởng thụ thì Phật cũng chê trách phần không chịu hưởng thụ đó. Cho nên đó là lợi ích cho mình.

Quý vị thấy không ạ? Phật giáo rất hay, vừa thiết thực trong hiện tại, ngay đời này, ngay bây giờ được lợi ích, chứ không phải là toàn hứa viên vông trên trời. Có! Sau này được lên cõi Trời, cõi Người v.v... Nhưng đó là [quả] về sau. Và [điều] trước mắt không được mà quý vị đòi cái sau. Giống như bài kinh Hạnh Con Chó, có mấy người thực hành theo pháp môn con chó để khổ, để được đời sau sướng. Đức Phật đâu có nói vậy đâu. Bây giờ khổ rồi, đời sau lại khổ [tiếp]. Cho nên có [những pháp] hành hiện tại khổ, tương lai quả báo khổ, cho nên không đúng. Có những cái đúng là khổ, nhưng mà khổ theo kiểu gì? Định nghĩa khổ của Phật là thế nào, chứ không phải khổ kiểu cực đoan. Nhớ! Không phải khổ hạnh cực đoan. Mà pháp của Phật là thực hành đúng, chứ không phải [chịu] khổ. Pháp của Phật là thực hành trung đạo, không phải khổ nha! Nhiều người học sai lầm vì toàn nghe [lời] của người khác nói do không đối chiếu trong kinh.

Tóm lại, mình muốn có trí tuệ thì sao? Thì chịu khó học hỏi, chịu khó tìm hiểu về nhân quả. Đặt biệt mình học xuất thế gian nữa, ráng học xuất thế gian. Còn về bài kinh này chỉ nói thế gian thôi.

[Đoạn 11 – Đức Phật tổng kết]

Ở đây, này thanh niên, (đây là) con đường đưa đến đoản thọ, dẫn đến đoản thọ; (đây là) con đường đưa đến trường thọ, dẫn đến trường thọ; (đây là) con đường đưa đến nhiều bệnh, dẫn đến nhiều bệnh; (đây là) con đường đưa đến ít bệnh, dẫn đến ít bệnh; (đây là) con đường đưa đến xấu sắc, dẫn đến xấu sắc; (đây là) con đường đưa đến đẹp sắc, dẫn đến đẹp sắc; (đây là) con đường đưa đến quyền thế nhỏ, dẫn đến quyền thế nhỏ; (đây là) con đường đưa đến quyền thế lớn dẫn đến quyền thế lớn; (đây là) con đường đưa đến tài sản nhỏ, dẫn đến tài sản nhỏ; (đây là) con đường đưa đến tài sản lớn, dẫn đến tài sản lớn; (đây là) con đường đưa đến gia đình hạ liệt, dẫn đến gia đình hạ liệt; (đây là) con đường đưa đến gia đình cao quý, dẫn đến gia đình cao quý; (đây là) con đường đưa đến trí tuệ yếu kém, dẫn đến trí tuệ yếu kém; (đây là) con đường đưa đến đầy đủ trí tuệ, dẫn đến trí tuệ đầy đủ.

Chúng ta nhớ là chỉ có bảy cặp nhân quả ngược nhau. Nói về mấy mạng, đó là nói về thọ mạng (là sống lâu hay chết yểu). Thứ hai là nói về bệnh tật hay khỏe mạnh. Thứ ba nói về nhan sắc đẹp hay xấu. Thứ tư là nói đến có quyền thế hay không. Thứ năm là nói đến tài sản giàu hay nghèo. Thứ sáu là gia đình hạ liệt hay cao quý. Thứ bảy là trí tuệ hay ngu dốt. Quý vị nhớ nguyên nhân như vậy.

Về nhà [quý vị] chỉ cần tự lọc ra. Định làm cho quý vị bảng tổng kết, nhưng nghĩ kỹ lại thôi, để quý vị tự làm. Chứ còn quý vị được làm sẵn hết là quý vị không tư duy. Vì thật ra chúng ta đã viết hết ở trên rồi, chỉ còn viết chung lại là đủ rồi. Mà không tư duy thì học kiểu đó là một hồi mình sẽ kém.

Làm Sao Để

Không Có Khoảng Cách Xa Với Thế Hệ Trẻ,

Không Lạc Hậu Trong Thế Giới Ngày Nay?

Nhớ! Thời đại bây giờ AI có tất cả mọi thứ, thì chúng ta cố gắng học, chúng ta cũng phải dùng đầu óc chút, chứ không dùng đầu óc thì nó đờ nha. Khoa học nói nếu người không thường dùng đầu óc là sau này bệnh già, bị bệnh Alzheimer (mất trí nhớ, kém trí tuệ). Cho nên làm gì cũng chịu khó suy nghĩ. Nhiều người không chịu suy nghĩ gì hết. Học theo, cứ nghe không thôi, không suy nghĩ, không tư duy, không tự tổng hợp, thì mai một dễ mất trí nhớ, dễ bị lẫn, thì đó là hại cho mình. Cho nên học Phật, cố gắng học cho đàng hoàng. Nhiều người chỉ thích gì dễ thôi, dễ mà không suy nghĩ là thôi đó. Cho nên học, cố gắng!

Mấy điều này cũng dễ đúng không ạ? Thời nay, thật ra nhiều người, cả thế gian lẫn xuất thế gian đều kém cả, riết rồi mình lạc hậu với xã hội. Vì sao? Bởi vì mình không theo kịp. Bởi vì mình không chịu khó tìm hiểu. Quý vị thấy khoảng cách thế hệ bây giờ càng ngày càng lớn lên. Ví dụ như

bây giờ các bạn trẻ có AI, có đủ thông tin, học gì cũng nhanh, biết đủ thứ trên trời dưới đất. Còn mình, do nhiều đồng tu thậm chí bị rớt vào cực đoan Tịnh Độ ngày xưa, nào là không coi tivi, không truyền hình, rồi không coi báo chí, tin tức, một hồi là không biết gì luôn. Bây giờ là sống lạc hậu, bây giờ vẫn xử sự kiểu ngày xưa. Như vậy thì làm sao theo kịp con cái mình. Mai một quý vị lớn tuổi hơn, thì con cái sẽ không đối tiếp với quý vị tốt đâu. Tại sao? Tại nó thấy chán quá, nó thấy quý vị dốt quá. Thì nó sẽ không dẫn quý vị đi chơi, nó không lo cho quý vị này kia. Tại vì sao? Nó thấy [quý vị] kém quá.

Cho nên mình muốn theo kịp, muốn con thương mình, thì mình cố gắng cập nhập, để hiểu đời sống thế nào, xã hội thế nào v.v... Mọi thứ mình biết một chút, công nghệ cũng biết chút. Chứ cái gì cũng kém hết thì thôi, nó không nói ra nhưng nó khinh thường quý vị. Và cho dù nó muốn thương quý vị chẳng nữa thì cũng không giúp được quý vị. Nó dẫn quý vị đi chơi mà quý vị ngơ ngơ ngác ngác thì làm sao được đúng không ạ? Cũng phải biết một chút điều này điều kia. Cho nên đó cũng là vấn đề.

Rồi nói đến cách quản lý con cái, sẵn hôm nay nhờ có người nói, khoe là đập bẻ điện thoại vì con, cho nên mình giới thiệu cho quý vị. Bây giờ đâu cần vậy đâu. Quý vị cài một vài ứng dụng trong điện thoại (application là App ứng dụng) tìm trong mạng, hỏi ChatGPT hay Gemini, hỏi ra app đó rồi cài vào máy mình, cài vào máy con. Đặt chế độ, ví dụ cho nó chơi game 30 phút một ngày hoặc 2 tiếng một ngày. Lập trình vô, game gì, phần mềm

nào, chạy ứng dụng YouTube bao nhiêu, TikTok bao nhiêu, cái gì đó bao nhiêu... Cài đặt hết rồi, nó xài hết thời gian đó thì máy tự khoá, không làm gì được hết. Lúc nào muốn mở thì phải nhấn liên lạc với quý vị, quý vị phải mở thì máy mới mở. Còn không, thấy nó chơi nhiều quá, mặc dù chưa đến giờ, nhưng mình không ưa, bữa nay mình trừng phạt nó là mình bấm nút khoá là khoá máy. Ví dụ hai đứa con, thằng này có cái máy, con kia có cái máy, mình quản lý được trên app của mình hết, biết nó đang làm gì. Bấm vào là thấy màn hình con đang ở nhà học bài, mình bấm một phát là mình thấy trên màn hình là gì, nó đang chơi game là mình biết nó nói dối rồi. Phải vậy chứ! Bây giờ công nghệ hiện đại, đâu cần phải nói vậy đâu. Có hết như vậy mà không chịu xài, lạc hậu, thế kỷ 21 rồi.

Cho nên tư tưởng của ngài Tịnh Không rất là cực đoan, quý vị thấy không ạ? Kêu là phát minh khoa học là đưa đến huỷ diệt thế giới v.v... rất là cực đoan. Trong khi đó bao nhiêu tiện ích mang lại cho mình mà không biết. Bây giờ học ngoại ngữ, hay sử dụng bất cứ cái gì đều nhẹ nhàng. Giao tiếp con cái cũng vậy. Bây giờ quý vị mở YouTube dành cho trẻ đó, nó có thể dạy cho các bạn trẻ coi những gì, học hành, ok hết. Tiếng Anh, tiếng gì đó cũng học được hết. Tại sao mình không tận dụng mấy cái đó. Rồi những kiến thức xã hội cũng cần thiết đúng không ạ?

Cho nên tu hành cũng phải hiểu, đừng có dở quá. Có người đồng tu nói là ‘nó cài mật khẩu’ ạ. Nó cài gì? Mình cài chứ. Trước khi đưa máy cho nó là mình cài app đó, bắt nó đưa mật khẩu điện thoại để mình cài app đó

vào. Nếu như nó đã lỡ cầm điện thoại từ trước. Còn bây giờ mình dốt quá, mình không biết thì mình phải đòi. Còn người thông minh, ngay khi mua điện thoại về là mình cài app trước rồi mình mới đưa cho nó. Còn bây giờ nó đã xài thời gian rồi thì mình phải bắt nó cài. Mà mình kém hơn nó thì làm sao bắt nó cài đây? Thì coi chừng nó vượt mặt mình. Thật ra rất là dễ thôi. Cho nên là bây giờ ráng học nha.

Rồi công nghệ, mấy bà cụ, ông cụ cũng vậy. Ví dụ như bây giờ già rồi, con có dẫn mình đi du lịch thì cũng thấy vui, cha mẹ đi với mình vui, cha mẹ cũng hiểu biết. Chứ mình cứ lơ lơ lơ lơ, người Việt Nam gọi là ‘lơ lơ như bò đội nón’ là không được. Ngược với nó, nó đi với mình, nó quê, lần sau nó không dám dẫn đi nữa. Hoặc là mình đi với nó, mình gây phiền não quá. Quý vị không hiểu lớp trẻ sau này, tức là mình đã bị lạc hậu với thế hệ. Thì khi lạc hậu với thế hệ rồi là mình gây phiền não cho thế hệ sau, cho nên khoảng cách thế hệ bây giờ càng ngày càng lớn. Bởi vì sao? Vì các bạn trẻ tiếp thu những điều mới rất là nhanh. Vì tuổi nhỏ, tiếp thu nhanh được. Thứ hai là nó không biết những cái trước, nó biết bấy nhiêu đó nên dễ hơn mình. Còn mình biết bao nhiêu thứ rồi, bây giờ mình biết thêm nữa, đầu mình chứa không nổi. Cho nên không để lạc hậu quá xa, chỉ cần lạc hậu ít ít thôi thì còn được. Chứ mà lạc hậu quá rồi, cuối cùng về già quý vị sống một mình à? Không ai chơi với quý vị, con cháu không ai chơi với mình đâu. Rồi đồng tu, bây giờ nói sanh tử, một hồi quý vị thấy cũng phiền não, cũng phức tạp lắm.

Cho nên tốt nhất là hãy tự thấp đuốc lên, tự mình đi, tự mình làm ốc đảo của chính mình. Bằng cách nào? Không để lệ thuộc, không để lạc hậu giữa thế giới này. Bây giờ công nghệ đầy đủ, cái gì cũng đầy đủ hết, tất cả học hỏi rất tốt. Đó là gì? Ta là chủ nhân của nghiệp đó. Ráng làm đi, để sau này tiếp theo ta là thừa tự của nghiệp. Chứ không, nhiều người không biết gì hết trơn. Thật ra, sống giữa đời mà không biết gì hết thì khổ quá. Bây giờ thế kỷ 21, bao nhiêu thứ tiến bộ mà mình không biết thì khổ nha! Đó là sẵn chia sẻ luôn.

Này thanh niên, các loài Hữu tình là chủ nhân của nghiệp, là thừa tự của nghiệp. Nghiệp là thai tạng, nghiệp là quyến thuộc, nghiệp là điểm tựa, nghiệp phân chia các loài Hữu tình; nghĩa là có liệt, có ưu.

[Đoạn 12 – Kết thúc bài kinh]

Khi nghe nói vậy, thanh niên Subha Todeyyaputta nói với Thế Tôn:

- Thật vi diệu thay, thưa Tôn giả Gotama! Thật vi diệu thay, thưa Tôn giả Gotama! Như người dựng đứng lại những gì bị quăng ngã xuống, phơi bày những gì bị che kín, chỉ đường cho những người bị lạc hướng, đem đèn sáng vào trong bóng tối để những ai có mắt có thể thấy sắc. Cũng vậy, Chánh pháp đã được Tôn giả Gotama dùng nhiều

phương tiện trình bày giải thích. Con nay xin quy y Tôn giả Gotama, quy y Pháp và quy y chúng Tỷ-kheo Tăng. Mong Tôn giả Gotama nhận con làm đệ tử, từ nay cho đến mạng chung, con trọn đời quy ngưỡng.

Đoạn cuối cùng này kết thúc bài kinh là đoạn thứ 12, thì đơn giản thôi:

Có vị thanh niên này khen ngợi Đức Phật, nói là ‘giống như người dựng đứng lại những gì bị ngã xuống rồi, phơi bày những gì bị che kín, chỉ đường cho người bị lạc, đem đèn vào trong bóng tối để cho ai có mắt thấy đường được’. Và Đức Phật đã trình bày Chánh pháp rất rõ ràng. Con nay xin quy y Phật, Pháp, Tăng. Bài quy y có mấy dòng này thôi: ‘Con nay xin quy y Tôn giả Gotama (tức là quy y Phật), quy y Pháp và quy y Tăng (là quy y chúng Tỷ-kheo Tăng). Mong Ngài hãy chứng minh, đó là nhận con làm đệ tử, từ đây cho đến trọn đời. Bài quy y ngắn như thế thôi.

Cho nên quý vị chỉ cần học căn bản. Bài kinh này nói như vậy, quý vị chỉ cần nhớ mấy ý chính thôi: Nhớ là muốn được sống lâu thì đừng có sát sanh, làm gì thì nhớ vậy. Nhớ là nếu không muốn bệnh tật thì đừng có nào hại chúng sanh. Nếu muốn giàu có thì phải bố thí. Nếu muốn có quyền thế thì đừng có ghen ghét sự thành công của người ta. Nếu muốn xinh đẹp thì đừng có sân hận, bất mãn... Có 7 điều thôi, chúng ta nhớ như vậy, không cần nhớ đúng thứ tự. Nói về sát sanh, về hại chúng sanh. Nói về đẹp thì nhớ đừng có giận dữ, đừng tức giận. Muốn quyền thế thì đừng có ganh ghét, tật đố với người thành công. Rồi giàu hay nghèo do bố thí. Địa vị cao

hay thấp thì đừng có kiêu ngạo. Đó, chúng ta hiểu như vậy là đủ rồi. Trí tuệ là do mình chịu khó học hỏi về các pháp xuất thế gian, cũng như pháp thế gian, nhân quả. Mình chỉ cần nhớ mấy điều đó là đủ rồi, có bảy điều đó thôi, không cần nhớ chi tiết, thứ tự, nhưng mình chỉ cần nhớ đại ý như vậy là thực hành được.

Cố gắng nha! Quý vị sống ở thế kỷ này có nhiều công nghệ, nhiều phương tiện đổi mới, quý vị sống làm sao để con cái quý vị hoà nhập với quý vị, hãy làm sao để con mình và mình là bạn đồng hành. Thì sau này quý vị sẽ có cuộc đời hạnh phúc, quý vị sẽ còn chỗ nương tựa với gia đình con cái. Chứ học Phật một hồi mà gia đình và những người thân, những người con là những người thân của mình, mà cuối cùng nó đi đâu mất tiêu, rồi mình trách nó. Không phải trách nó đâu, mà tại mình với nó quá khác nhau, không thể đi chung đường. Nên nhớ!

Trong kinh nói có bốn điều để đi cùng nhau đó là: Đồng tín, đồng giới, đồng thí, đồng tuệ. Đồng niềm tin, nếu không đồng niềm tin thì ít nhất cũng phải đồng trí tuệ chứ, cũng tạm tạm chứ. Đồng giới tức là giữ giới, cũng giữ giới tạm tạm được. Không cái nào [giữ] được trọn vẹn thì cũng gần gần nhau thì mới được. Còn bố thí cũng vậy, không đồng được nhiều thì cũng đồng chút chút. Nó không thích đi chùa, nó không thích cúng dường thì mình cũng giúp nó thích từ thiện là tốt rồi, thì cũng là đồng rồi đó. Đó là những điều mà mình có thể làm được, để ngay trong đời này được hạnh phúc.

Nhớ nha! Các cô, các chú chịu khó tìm hiểu chút. Những điều nào không biết thì mình học hỏi thêm. Chứ không, quý vị mà nghe theo ngài Tịnh Không nói là đoạn tuyệt với tivi truyền thông, báo chí, tin tức, v.v... rồi mai một là quý vị không biết gì luôn, cả về Phật pháp luôn nha. Bây giờ Phật pháp cũng [có đủ] trên mạng luôn, quý vị muốn nghe Phật pháp vẫn phải lên mạng mà. Còn nói cực đoan là không xài điện thoại là quá cực đoan. Ngay cả con của quý vị, mà muốn con học giỏi đó, thì bây giờ phải dạy cho nó xài điện thoại, máy tính chứ. Sắp sửa thi tốt nghiệp, người ta chuẩn bị [cho] thi trên máy tính luôn. Dự thảo sau này là sẽ thi tốt nghiệp trên máy tính luôn. Mà bao nhiêu cái [cần] học nó đều nằm trên điện thoại, rất là dễ. Như học một chương trình ngoại ngữ, một chương trình Toán học cũng là trên điện thoại. Mà không có điện thoại thì học sao được? Cho nên thay vì cấm, mà mình hãy sử dụng một cách có trí tuệ. Con mình cũng sử dụng trí tuệ. Đó mới là con đường trung đạo nha! Chứ không phải là cực đoan.

Cho nên quý vị thấy trong kinh, Đức Phật nói là trước hãy học nghề cho khéo, học cho giỏi, học thế gian. Chứ đâu có phải đoạn tuyệt thế gian đâu. Quý vị đoạn tuyệt thế gian khi nào? Khi quý vị đi xuất gia, khát thực, thì đoạn tuyệt thế gian được. Chứ còn bây giờ không có gì, mà mình ở nhà v.v... mình còn làm việc. Thậm chí bây giờ quý Thầy đi xuất gia mà hoằng pháp vẫn sử dụng mạng mà, vẫn phải sử dụng máy tính, vẫn sử dụng này kia, để cập nhật thông tin, đúng không ạ? Phải coi bao nhiêu kinh điển v.v... AI bây giờ ra đầy đủ. Hồi xưa kiếm sách rất khó, nhưng bây giờ lên mạng

kiểm sách rất dễ. Cần một tài liệu nào thì bảo nó tải về cho mình, nó cho đường link thì mình tải về. Tải về xong rồi mình đọc, đọc xong mình không biết dịch thì mình đem đoạn này bỏ vào AI nhờ nó dịch, để mình kiểm tra lại coi thử mình hiểu được bao nhiêu phần trăm. Rồi chỗ nào không hiểu thì mình nhờ nó tìm tài liệu cho mình, mình đối chiếu thử có đúng không. Bây giờ học rất là tốt.

Cho nên ráng nha! Đừng có để mình bị tụt hậu giữa thế giới này, rồi mai mốt mình bị vứt vào xó nào đó thì tội lắm. Hãy cố gắng làm sao để mình thích nghi, đặc biệt với các bạn trẻ. Để cha mẹ, con em không bị khoảng cách. Anh em, chị em trong nhà không bị khoảng cách quá xa. Nhớ nha! Chứ đừng có sống trên ảo tưởng quá, kêu mấy năm được thành tựu rồi cuối cùng không thành tựu được gì, đời cũng khổ. Đời này khổ, đời sau khổ tiếp, bởi vì Tà kiến. Cho nên Đức Phật dạy rất là tuyệt vời! Quý vị thấy kinh Đức Phật dạy không bao giờ lỗi thời, đó là “*không bị hạn chế bởi thời gian*”. Bởi vì Ngài nói là hãy học nghề cho khéo, học cho giỏi, phải chăm chú làm ăn, phải biết phương diện này, phương diện kia. Phải tìm hiểu, phải hiểu rõ nha... Chứ Đức Phật đâu bảo không biết [gì hết]. Vậy cho nên [ráng học] nha!

Hôm nay thời gian cũng hết, chúng ta đã chia sẻ hết bài kinh này rồi, hẹn quý vị hôm khác. Thứ bảy chúng ta sẽ học phần “Tiểu Kinh Nguyên Thủy”, và Chủ nhật chúng ta không có hướng dẫn hành Thiền nha. Chúng

ta hướng dẫn hành Thiền hai tuần một lần. Dạ mời quý vị chúng ta cùng hồi hướng:

Chúng con nguyện đem công đức có được trong thời Pháp hôm nay, xin hồi hướng đến chư Thiên, chư Thần trú ngụ tại nơi đây, cũng như chư Thiên, Tứ Thiên Vương, Đế Thích, Đạo Lợi, Phạm Thiên, nguyện mong các Ngài hoan hỷ lãnh thọ.

Nguyện đem công đức này

Hướng về khắp tất cả

Đệ tử cùng chúng sanh

Đều sớm thành Đạo quả.